

STATISTIKANÕUKOGU KOOSOLEKU PROTOKOLL

Tallinn

16.10.2025 nr 1-5/25/031

Algus kell 14.00, lõpp kell 15:50

Juhatas Hede Sinisaar

Protokollis Anneli Saarma

Protokoll koostatud 22.10.2025

Osa võtsid Urmet Lee, Raoul Lättemäe, Raivo Ruusalepp, Reelika Leetmaa, Tarmo Luumann, Kadri Land, Mari-Liis Jakobson, Veiko Tali

Puudusid Pille Lehis, Marko Udras

Kutsutud

Tervise Arengu Instituudi tervisestatistika osakonna juhataja Jane Idavain

Eesti Panga statistikaosakonna juhataja Jaanus Kroon

Kliimaministeeriumi Strateegia, analüüsi ja digiarengu osakonna andmehalduse juht Hendrik Hundt

Rahandusministeeriumi Halduspoliitika valdkonna halduspoliitika asekanstler Kaur Kajak

Statistikaameti peadirektori asetäitja andmeteenuste alal Kaido Paabusk

Statistikaameti peadirektori asetäitja andmehalduse ja andmeteaduse alal Liina Osila

Statistikaameti partnerlussuhete juht Jaana Tael

Koosoleku avas Hede Sinisaar. Kinnitati päevakord.

Päevakord

1. Nõukogu arvamuse kinnitamine statistikaprogrammile.
2. Andmeajamisteenuse osutamise seotud väljakutsed (õiguslikud, rahastuse, IKT ja andmehalduse seotud küsimused).
3. Ülevaade halduskoormuse vähendamise (ettevõtjate ettepanekud, andmepõhinearuandlus) arengutest ja kokkulepitud kavade elluviimisest (SA/MKM/AKI/RK).
4. Statistikanõukogu 2026. aasta tööplaani arutelu.
5. Muud küsimused.

1. Nõukogu arvamuse kinnitamine statistikaprogrammile.

Hede Sinisaar andis teada nõukogu arvamuse koostamise alusest, mis tugineb varasematele aruteludele ja statistikaprogrammile koos seletuskirjaga. Arvamusse on lisatud teemad, mida on varem käsitletud nõukogu koosolekutel ning tänane koosolek annab võimaluse esile tuua uusi või seni puudu olnud olulisi aspekte, mis on seotud varasemate aruteludega.

Statistikanõukogu nõustab riikliku statistika tegijat riikliku statistika programmi koostamisel, annab statistikaametile soovitusi riikliku statistika tegemise koordineerimiseks ning avaldab valdkonna eest vastutavale ministrile arvamust riikliku statistika programmi ja selle muudatuste kohta enne nende kinnitamist Vabariigi Valitsuses 2025. aasta lõpus. Oma arvamuse kaudu statistikaprogrammi kohta täidab statistikanõukogu ka strateegilise kommunikatsiooni eesmärgi, andes panuse statistikatööde arengusse.

Arutelu käigus keskenduti eelkõige statistikaprogrammi arvamuse sisulisele täiendamisele. Tõstatus vajadus rõhutada andmekvaliteedi olulisust ning vajadust süsteemse lähenemise järele, mis hõlmaks töökorraldust, metoodikat ja ressursside juhtimist. Samuti käsitleti andmeesitajate halduskoormust,

automatiseerimise piiranguid ning Euroopa Liidu toetuste lõppemise mõju statistikatöö jätkusuutlikkusele. Lepiti kokku, et arvamuse tekstis tõstetakse kvaliteedi teema esiplaanile ning nõukogu liikmed saavad oma kommentaare ja täiendusi esitada enne lõplikku kinnitamist.

OTSUSTATI:

- 1.1. Muuta arvamuse sõnastust tehtud ettepanekute järgi ja täiendada eelnõu.
- 1.2. Menetleda dokumenti kirjalikult kuni 21.oktoober.

2. Andmeajamisteenuse osutamisega seotud väljakutsed (õiguslikud, rahastuse, IKT ja andmehaldusega seotud küsimused).

Liina Osila tegi ülevaate Statistikaameti andmeajamisteenuse arendusest, selle tehnilisest ja organisatsioonilisest korraldusest ning peamistest väljakutsetest, mis on seotud andmete haldamise, jagamise ja taaskasutamisega Eestis.

Statistikaamet arendab turvalist andmetöötluskeskkonda nimega ERIKA, mis võimaldab teaduslikku ja statistilist andmekasutust. Keskkond sisaldab andmekataloogi, tellimusmoodulit ja turvalist ligipääsu. Arendus kestab kuni 2026. aasta märtsini ja on rahastatud Euroopa taasterahastust. ERIKA on juba osaliselt kasutusel, kuigi andmekataloog vajab veel täiendamist.

Alates 2019. aastast on Statistikaametil seaduslik roll andmehalduse koordineerimisel. Amet teeb koostööd mitmete asutustega, nagu Justiits- ja Digiministeerium, RIA, AKI, pakkudes juhiseid, konsultatsioone, aitab luua andmekatalooge ja ärisõnastikke ning uuendada üleriigilisi juhiseid nagu andmehalduse raamistik. Eesmärk on parandada metaandmete kvaliteeti ja toetada andmete taaskasutust.

Peamised väljakutsed on seotud rahastuse ebastabiilsusega, õiguslike piirangutega, vastutuse killustatusega ja uute privaatsust tagavate tehnoloogiate rakendamisega. Rõhutati, et tehnoloogia üksi ei lahenda probleeme, kui sisendandmed ei ole kvaliteetsed.

Arutusel toodi esile vajadus selgema juhtimise ja prioriteetide seadmise järele valdkonna poliitikakujundajate poolt. Soovitati, et Statistikaamet määratleks oma rolli täpsemalt, esitaks poliitikakujundajatele konkreetseid vajadused ning annaks teada, milliseid tegevusi tuleks senise ajutise rahastuse lõppedes jätkata. Statistikaamet selgitas, et on seda ka seni teinud. Samuti rõhutati, et andmehalduse jätkusuutlik areng vajab poliitilist tuge ja selget suunda.

OTSUSTATI:

- 2.1. võtta informatsioon teadmiseks.

3. Ülevaade halduskoormuse vähendamise (ettevõtjate ettepanekud, andmepõhinearuandlus) arengutest ja kokkulepitud kavade elluviimisest (SA/MKM/AKI/RK)

Kaido Paabus andis ülevaate, kuidas halduskoormuse vähendamisega on seni tegeletud, millised on olnud ettevõtjate ettepanekud ning millised tegevused on nende põhjal käivitatud. Ta rõhutas, et teemaga on Statistikaametis tegeletud pikemat aega ning olnud eraldi fookuses 2024. aastal ning sai uue hoo 2025. aastal seoses valitsuse vahetusega ja efektiivse majanduskasvu nõukoja loomisega.

Ettevõtjatelt koguti üle 500 ettepaneku, millest Statistikaametit puudutas alla 20. Enamik neist olid juba töös, kuid tõstatus küsimus, kas tegevused on piisavalt kiired ja ulatuslikud. Riigikantselei üleskutsel valis Statistikaamet välja viis prioriteetset projekti, mida saab ellu viia 5–6 kuuga. Koos Maksu- ja Tolliametiga lubati fookusesse võtta väliskaubanduse andmete kogumise konsolideerimise võimalikkuse hindamine.

Statistikaamet tegeleb halduskoormuse vähendamisega mitmel tasandil. Igal aastal viiakse koostöös Rahandusministeeriumiga läbi väljundnäitajate inventuur, et hinnata andmete kogumise vajalikkust. Uue kogumiskorralduse arenduse käigus vaadatakse kõik küsimustikud üle, et muuta andmekogumine tõhusamaks. Andmehalduse kaudu tuvastatakse dubleerimised ja liiasused, mis aitavad vähendada tarbetut koormust. Väliskaubandusstatistikaga seotud SIMSTAT projekt näitas, et ühe projektiga on võimalik vähendada halduskoormust kolmandiku võrra. Valimite vähendamisel on jõutud kriitilise piirini, mistõttu otsitakse uusi andmeallikaid, sealhulgas eraandmeid, ning rakendatakse mudeldamist, et vähendada otsest andmekogumist.

Statistikaametil on hetkel töös 13 halduskoormuse vähendamise projekti ning lisaks arendatakse uusi algatusi idee faasis. Otsitakse lisarahastust ja hinnatakse uute ideede teostatavust. Fookuses on leida võimalusi, kuidas olemasolevat ressursi kasutada võimalikult mõjusate ja suurema mõjuga projektide elluviimiseks. Vajadus on parema andmehalduse ja selgitustöö järele, et ühtlustada arusaamu andmete kasutamisest ja tähendusest.

Arutelu küsiti ettevõtete kõrval inimese vaatele. Samas halduskoormuse teemat käsitletakse tavaliselt majandusüksuste lõikes. Ettevõtjad küsivad sageli, miks neilt küsitakse andmeid, mis võivad juba olemas olla. See seondub minimaalsuse põhimõttega – koguda tuleks ainult vajalikke andmeid. Tehnoloogiline võimekus andmevahetuseks on olemas, kuid takistused tekivad pigem metaandmete, seaduste ja organisatsioonide tasandil. Ettepanekuna kõlas, et tegevuste planeerimisel võiks arvestada ka üksikisiku koormust, et vältida korduvat andmete küsimist ja tugevdada andmepõhise aruandluse mõju.

OTSUSTATI:

3.1. võtta informatsioon teadmiseks.

4. Statistikanõukogu 2026. aasta tööplaani arutelu

Arutelul keskenduti järgmise aasta tegevuste varajasele planeerimisele ja detsembrikuu kohtumise sisule. Nõukogu liikmed rõhutasid vajadust käsitleda statistika kvaliteeti põhjalikumalt – sooviti saada süsteemsem ülevaade andmete kvaliteedi tagamist toetavatest tegevustest.

Eraandmete, nagu panga- ja mobiilsusandmete kasutamise teema lükati edasi, kuna need arendustegevused on veel liiga varases staadiumis. Samuti arutati andme jagamise prioriteetide seadmist, kuid leiti, et detsember võib olla selleks liiga hilja. Tõstati ka vajadus kaasata Justiits- ja Digiministeeriumi esindaja, et käsitleda isikuandmete kaitse seaduse muudatusi.

Tööplaani ülesehituse osas tehti ettepanek, et igal kohtumisel võiks olla kaks põhiteemat ja üks paindlik teema. Sooviti suurendada kohtumiste arvu, et tagada sisuline arutelu ja reageerida jooksvalt. Esimene kohtumine uuel aastal planeeritakse jaanuari lõppu, vajadusel lisakohtumine enne aastaaruande kinnitamist.

Lisaks käsitleti teemasid nagu teenusepõhine juhtimine, halduskoormuse vähendamine ning andmehaldus ja andmekaitse. Statistikaameti peadirektori vahetus vajab eraldi kohtumist, mis lisatakse tööplaani. Arvestatakse ka tähtsajalisi teemasid, nagu statistikatööde programm ja nõukogu aastaaruanne. Eesti Panga statistikatööde loetelu kinnitatakse kirjalikult.

Lepiti kokku, et detsembriks pakutakse välja kohtumiste kuupäevad, lähtudes nõukogu esimehe ja Statistikaameti peadirektori kalendritest.

OTSUSTATI:

4.1. kinnitada detsembrikuu koosoleku muudetud päevakord (lisatud protokollile).

5. Muud küsimused.

Muid küsimusi ei arutatud.

LISAD

1. Statistikanõukogu_16.10.2025_esitus
2. Statistikanõukogu koosoleku päevakord 11.12.2025

(allkirjastatud digitaalselt)

Hede Sinisaar

(allkirjastatud digitaalselt)

Anneli Saarma